

Audiovíze v době pandemie

Filmová/audiovizuální výchova a práce s publikem
v době pandemie 2020-2021

Kancelář
Kreativní Evropa
MEDIA

it is like capturing some authentic moment

Redakce: Pavel Bednařík / **Autoři textů:** Pavel Bednařík, Daniela Staníková,
Tereza Domínová / **Korektury:** Vladka Chytilová / **Sazba, grafická úprava:**
Zora Mazáčová / **Fotografie:** archiv ASFAV a členských organizací /
Náklad: elektronické vydání

Publikaci vydala Kancelář Kreativní Evropa - MEDIA v roce 2021 ve spolupráci
s Asociací pro filmovou a audiovizuální výchovu, z.s.
Jakékoliv použití textů je možné pouze s uvedením zdroje.

02:00

Kreativní Evropa podporuje práci s publikem

Program Evropské unie Kreativní Evropa MEDIA v roce 2021 slaví už 30. výročí svého vzniku. Po celou tu dobu program podporuje vznik nových filmů i jejich distribuci po celé Evropě a práce s publikem je proto jednou z jeho stálých priorit.

Ve stávajícím programovém období, které bude trvat do roku 2027, se bude program Kreativní Evropa MEDIA snažit i o zapojení co nejvíce různých skupin publika do procesu tvorby i spotřeby kulturního obsahu a rovněž plánuje nově podpořit i výchovu mediální.

Filmová výchova k práci s publikem neodmyslitelně patří. V minulých letech podporoval program Kreativní Evropa MEDIA především spolupráci projektů filmového vzdělávání na evropské úrovni - sem patří i účast Asociace českých filmových klubů v projektu CinEd. V tomto programovém období bude podpora programu Kreativní Evropa zacílena jak na projekty filmové výchovy, tak na další projekty práce s publikem. Podpora je učena opět pro projekty spolupráce s celoevropským dosahem a především pro inovativní projekty, které využívají digitální technologie. Cílem této podpory je povzbudit zájem publika a prohloubit jeho znalosti evropského filmu a audiovizuálních děl, včetně speciálních programů o filmovém dědictví. Dále by měla posílit evropskou spolupráci na inovativních projektech a umožnit další rozvoj projektů filmové výchovy napříč Evropou i mimo ni.

Je důležité, aby se již podpořené aktivity i nové projekty mohly propojovat a čerpat inspiraci z příkladů dobré praxe jak doma, tak v zahraničí. Kancelář Kreativní Evropa proto pořádá každoroční akci Střed zájmu: Publikum, která přináší inspirativní příklady práce s publikem napříč všemi oblastmi kultury. Dlouhodobě spolupracujeme i s Asociací filmové a audiovizuální výchovy a výsledkem je každoroční konference věnovaná filmové výchově a práci s publikem ve Zlíně i tato publikace, která pravidelně mapuje vývoj v oblasti filmové výchovy i subjekty, které se jí věnují.

Přeji všem organizacím i jednotlivcům, kteří se práci s publikem věnují, inspiraci k dalším projektům a doufám, že i naše aktivity přispějí k tomu, aby evropský film nacházel další věrné diváky.

Daniela Staníková / vedoucí Kanceláře Kreativní Evropa MEDIA

Úvod

Uplynulé období od vydání poslední publikace *Filmová a audiovizuální výchova v ČR* v roce 2019 proměnilo svět, jak jsme jej dosud znali. Neexistuje obor nebo odvětví, které by nebylo drtivě poznamenáno celosvětovou pandemií nemoci covid-19 a sérií následných restriktivních opatření. Žádná pohroma v moderních dějinách nezasáhla naši společnost a civilizaci s takovou silou a drastickými následky.

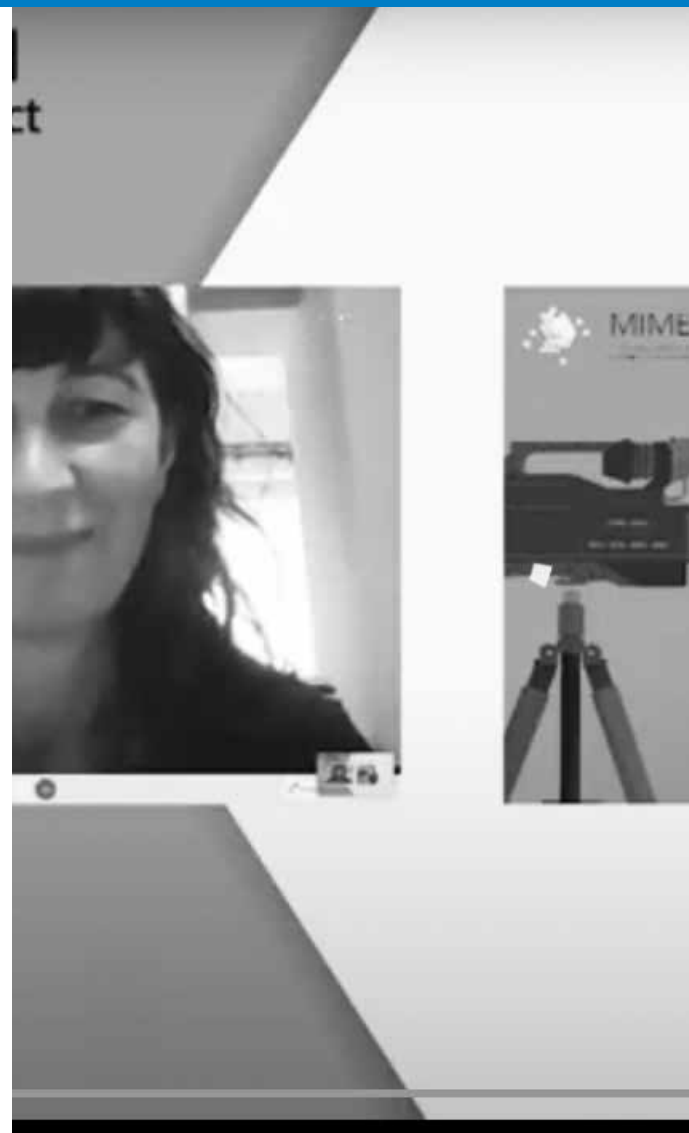
Mezi nejvíce postižená odvětví patří pro svou křehkost a složitou síť vztahů zejména dva segmenty lidské činnosti, které přímo souvisejí s audiovizuální výchovou - vzdělávání a kultura. Civilizační hrozba proměnila vše, co jsme dosud považovali za více či méně jisté. Jaro roku 2020 znamenalo zásadní zlom. Zavřela se kina, školy, kulturní centra, zrušeny byly festivaly, semináře, kurzy, workshopy. Přerušila se veškerá natáčení nové filmové produkce, zastavila se také většina dlouhodobých procesů v oblasti kulturní a vzdělávací. O většině z nich píšeme na následujících stránkách.

Pandemie covid-19, která významně zasáhla také turismus, oblast služeb i průmyslové produkce a paralyzovala celé národy a vlády, se však také po krátkém mezidobí šoku stala příležitostí. Příležitostí k přehodnocení společenských vztahů, navykých způsobů komunikace i organizace práce, volného času a mezilidského soužití. Měsíce uzávěr stravených v „domácím vězení“ zesílily závislost na internetovém připojení a online zdrojích vzdělání, kulturního vyžití i zábavy.

Pokud někdo těžil z nestandardní situace, byly to především provozovatelé (online) televizí, internetové konektivity, sdílené digitální zábavy a výrobci jakýchkoliv zařízení, která výše uvedené podporují a rozvíjejí. Raketově rostly předplatné HBO, Netflixu a dalších streamovacích služeb, nejpobulárnější formou vzdělávání byly webináře a zažilo se nové slovo „zoomovat“ (neboli využívat ke komunikaci platformu Zoom).

Tato převratná epocha s nejasnými obrysy proměnila naše zvyklosti, způsoby komunikace, spolupráce a sdílení zcela zásadně a hluboce. Kreativita se stala zásadním imperativem i způsobem přežití pro umělce, kulturní pracovníky, úředníky, vědce i učitele. Distanční výuka a online festivaly, workshopy a semináře byly tou nejvýznamnější výzvou posledních dvou let. Mnoho intelektuálů a novinářů apelovalo na využití této příležitosti ke kvalitativní proměně kultury, vzdělávání, komunikace i mezilidských vztahů.

Zda se toto přelomové období stane skutečnou příležitostí, se ukáže až v průběhu doznívání a přechodu k „nové normalitě“. Budeme schopni se poučit ze sebereflexe, kterou nám měsíce v nouzovém stavu umožnily? A jak se v tomto období proměnily možnosti a hrozby pro ty, kteří se věnují filmové a audiovizuální výchově?

Adaptace audiovize na nové podmínky

Uzavření českých kin 13. března 2020 postavilo tuzemský audiovizuální průmysl do bezprecedentní situace. Distributoři rušili premiéry z hodiny na hodinu, filmové festivaly musely být odloženy, přesunuty na digitální platformy nebo byly jako Jeden svět zastaveny v samotném průběhu. Celé odvětví bylo paralyzováno absencí vidiny budoucnosti, podporovanou kusými informacemi ohledně dalších plánovaných vládních opatření a opakovaným prohlašovaním kulturního sektoru za volnočasovou aktivitu, bez které je možné se zcela obejít.

V první vlně pandemie zůstala kina zavřená dva měsíce, během druhé více než šest. Protože se provozovatelé většiny českých kin náhle ocitli bez významné části příjmů, vznikly rovnou dvě nové platformy umožňující divákům podpořit své oblíbené kino nákupem vstupenek na virtuální představení. Spřízněná artová kina pod hlavičkou Aerofilms se spojila v Moje kino LIVE, zatímco regionální kina propojil projekt #vašekino od Asociace provozovatelů kin.

Už tady se ukázalo, jakou výhodou bude během kritické situace předchodit **soustavná práce s publikem**, s jeho kultivací a schopností vytvářet a udržet komunity. Zatímco počtem kin a projekcí mnohem robustnější #vašekino muselo pro nízký zájem zanedlouho po zavedení skončit, Moje kino LIVE funguje nadále i po otevření kin. Portál vsadil nejen na ochotu lidí podpořit zavřená kina, ale i osobní přístup, na nějž jsou diváci jeho kin zvyklí - lektorské úvody, možnost si před a po projekci v rámci platformy chatovat s ostatními diváky, a s tím spojený pocit jedinečné a sdílené události.

Úspěch začala slavit letní kina a nově vzniklá autokina, která se narozdíl od kamenných kin dokázala vměstnat do aktuálních restriktivních pravidel, a pro diváky tak dlouho skýtala jedinou možnost, jak zhlédnout filmová díla na plátně. Naopak organizace založené na přímém kontaktu s návštěvníky jako Národní filmové muzeum NaFiLM, čerstvě oceněné Českým lvem za mimořádný počin v oblasti audiovize, nebo Muzeum Karla Zemana a zlínský Filmový uzel musely činnost přerušit úplně.

Pro česká kina, festivaly a další instituce znamenal rok 2020 (po rekordní návštěvnosti v roce 2019) drtivou ránu. Počet odehraných představení se podle statistik Unie filmových distributorů snížil z půl milionu na necelých 300 tisíc, tedy o 46 %. Počet diváků se smrškl dokonce na jednu třetinu, z 18 na 6 milionů. Čisté tržby pak klesly z více než dvou a půl miliard na něco málo přes 900 milionů, tedy o 65 %. ([Zdroj](#))

Nastalá situace tak logicky vedla k otázkám, kam audiovizuální sektor směřuje, zda se někdy vrátí do starých kolejí a zda pandemie znamená pro kina a distributory konec dosavadního způsobu fungování.

Digitalizace a fenomén placeného obsahu

Nejskloňovanějším pojmem stran filmového průmyslu se stala během pandemie **digitalizace a „netflixizace“** audiovizuálního obsahu, tedy jeho masivní přesun na online platformy a s tím spojená změna zavedených distribučních pravidel a diváckých návyků. Význam této strukturální proměny bylo možné spatřit na přehodnocení distribučních strategií velkých studií. Řada blockbustérů zaměřila rovnou na online platformy.

Mnohem více lidí si navyklo za audiovizuální obsah platit. Během prvního roku pandemie se podle Českého statistického úřadu u nás ztrojnásobil počet lidí, kteří sledují filmy na placených streamovacích službách. Největší nárůst přitom nastal u mladých diváků (16-24 let), u nichž se zvýšil čtyřnásobně. [\(Zdroj\)](#)

I přes meziroční nárůst ze tří na deset procent ale Česko zůstalo oproti zbytku Evropy pozadu. Nižší čísla v rámci Evropské unie vykazuje jen Lotyšsko, Srbsko, Rumunsko a Bulharsko. I u sousedního Slovenska to bylo ještě před pandemií 17 % a v Polsku 19 %. Nejvíce si podle Eurostatu za obsah připláceli diváci severovýchodních zemí, kde šlo až o 55 % populace. Evropský průměr činil v roce 2018 až 27 %. [\(Zdroj\)](#)

Důvod zmíněného jevu je nasnadě: Česko je zemí s dlouholetou pirátskou tradicí, podle výzkumu Masarykovy univerzity stahuje filmy či seriály nelegálně třetina obyvatelstva. Podle odhadů Vratislava Šlajera z Asociace producentů v audiovizuálu se navíc stahování během první karantény navýšilo až o 50 %. Další třetina se dívá na audiovizuální obsah online legálně, ale stále zdarma (např. přes YouTube a internetové televizní portály). [\(Zdroj\)](#)

O rekordních počtech nových abonentů referovali především nadnárodní giganti jako Netflix, HBO, Disney+ a další, nicméně úspěch vykazovaly také lokální platformy. DAFilms zvýšil během pandemie základnu svých předplatitelů pětinašobně, Aerovod podle zveřejněných informací dokonce desetinásobně. Třetí česká streamovací platforma Edisonline byla spuštěna až v průběhu pandemie a stále rozšiřuje svou nabídku.

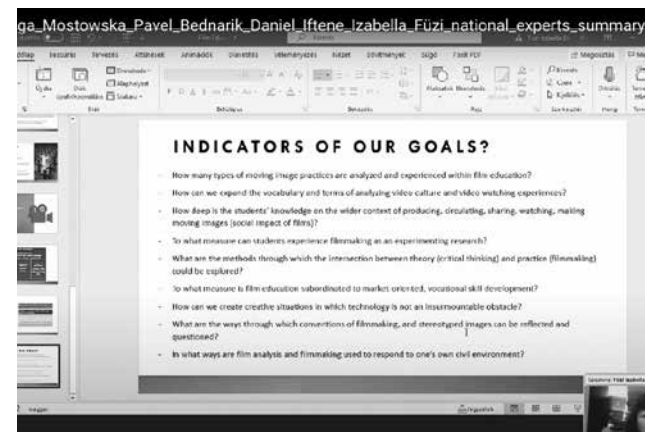
Všechny tři služby nabízí narozdíl od globálních hráčů **kurátorovaný obsah a úzce vyprofilované kolekce**, čímž mohou předcházet stále silnější divácké únavě z obsahu, tedy jeho nepřehlednému množství, v němž je komplikované se zorientovat. Tyto kolekce zároveň neopomíjejí ani dětské a mladistvé diváky. Na Aerovodu najdeme kromě sekce Malé oči určené pro rodiče s dětmi také kolekci Coming of Age snímků pro teenagery. DAFilms pak nabízí sbírku snímků pro rodiče, kteří „tráví doma hodně času se svými dětmi a rádi by jim pustili filmy, které jim pomohou odhalit zajímavé souvislosti dnešního světa“.

Jiný způsob, jak se v nepřehledné nabídce streamovacích platform neztratit, nabízí **distanční filmový klub** programu otevřeného filmového vzdělávání Free Cinema s názvem Jak vidět film na dálku. Dvakrát do měsíce vybral pro diváky snímek, ke kterému poskytl skrze sociální sítě živý lektorský úvod a doslov, mezi nimi si diváci pouštěli film samostatně na platformě dle svého výběru.

Evropské programy filmové výchovy CinEd a European Film Factory zase zdarma zpřístupnily svoje online filmotéky a učební materiály, ke kterým měli doposud přístup pouze pedagogové, i studentům a žákům. Podobný pří-

stup zvolil KineDok, který v běžném režimu přináší dokumenty na netradiční promítací místa, a svůj nový projekt *Filmové školní kluby KineDok* otestoval nejprve online, přestože v budoucnu mu jde především o komunitní zážitky naživo.

Přechod do online prostředí se zdaleka netýkal jen filmového průmyslu, ale i dalších oblastí kultury. V Česku vznikl videoportál pro záznamy divadelních představení Dramox, brněnské Divadlo Mír založilo po úspěších na svém YouTube kanále placenou platformu MírPlay a Divadlo NoD přišlo se svým projektem NoDflix na bázi dobrovolného vstupného. Spřátelené společnosti HEAVEN'S GATE Viktora Tauše, soubor Cirk La Putyka a divadlo Jatka78 vytvořily společný portál Film Naživo, který nabízel živé streamy a záznamy divadelních představení, koncertů a cirkusových performancí. Projekt zároveň dával možnost v době, kdy byla kina krátce otevřená, živé streamy přenášet do kinosálů, které bojovaly s omezeným počtem premiér nových snímků.

Hybridní formáty

Nástup online platforem nastolil otázku, zda se divákům, nově navyklým na zcela jiné sledování filmů, bude chtít po otevření kin vůbec vrátit zpátky do kinosálů. Změnily se také distribuční modely - některé filmy vstoupily na streamovací služby ve stejnou chvíli jako do kin, jiné kina zcela vynechaly. Filmoví producenti, kinaři a distributoři se učí experimentovat a přemýšlet o hybridních formátech - tedy **propojování kin a online prostoru** - jako o spojitých nádobách, nikoli dvou neprostupných světech.

K hybridním formátům se uchýlilo také několik **filmových festivalů**. Počítal s ním i 24. ročník MFDF Ji.hlava, který ale nakonec kvůli zhoršující se pandemické situaci musel jako vůbec první tuzemský festival přistoupit ke kompletnímu přesunu online. Festival využíval jak platformu DAFilms (kde proběhlo v poslední době 29 online festivalů, 10 z toho českých), tak sociální síť a živé streamy.

V rámci Evropy zvolily hybridní formát i velké festivaly jako Cannes či Berlinale, u nás pak například Jeden svět, Serial Killer či FAMUfest. Divákovi tak dali na výběr, kde je mu nejpříjemnější audiovizuální zážitek v dané situaci strávit. Jak píše Jindřiška Bláhová ve svém textu „Gauče nad kiny nevyhrají“: „Pro všechny bude do budoucna platit jedno: **musí víc přemýšlet o divákovi**. Uvažovat, čím ho oslovit, zaujmout, udržet si ho. Víc si ho hýčkat.“ [\(Zdroj\)](#)

Ukazuje se, že lidé se do kin sice vrací pomalu, ale vrací se. Po otevření kin 24. května 2021 zely sály zpočátku prázdnou, když vykazovaly týdenní návštěvnost pouze 7 000 diváků oproti 30 000 v roce 2020 a 126 000 v roce 2019. Důvodem bylo také pozdější otevření multiplexů během června. Přesto v polovině letních prázdnin, tedy za dva měsíce od otevření, už hlásila UFD dokonce větší čísla než rok před pandemií: téměř 300 000 týdenních diváků oproti 250 000 v roce 2019.

Online platformy se staly nedílnou součástí způsobů konzumace audiovizuálního obsahu, ale pozice kinosálů je nejen dle dostupných čísel nezpochybnitelná. Ať už jako místo setkávání a sdílení zážitků, instituce, která dodává nepřebornému množství obsahu strukturu, nebo jako nástroj, jak si nenechat z místního prostředí odčerpávat finance. „Kina jsou spojena s místním prostorem a přispívají k tvorbě pracovních míst i výběru daní,“ připomíná portugalský producent Pedro Fernandes Duarte. [\(Zdroj\)](#)

Protiváhou netflixizace by mohlo být také vytvoření české, potažmo evropské konkurence globálních streamovacích hráčů. Česká televize např. jedná o vytvoření společné platformy, jakéhosi „Czechflixu“, spolu s komerčními televizními stanicemi. Jednání ještě nejsou u konce, přesto je možné považovat tuto iniciativu za důsledek pandemie.

Role televize a distanční výuka

Vyhlášení prvního celostátního lockdownu vedlo k trávení výrazně většího objemu času nejen u počítačů, mobilních zařízení, ale i před televizními obrazovkami. Sledovanost televizního vysílání se zpočátku zvýšila o 25 % u celkové populace a v případě studentů a žáků, kteří se po uzavření škol náhle ocitli doma, dokonce o 50 %. (Zdroj)

Než se zaběhla školní online výuka, snažila se především Česká televize suplovat a doplňovat ji pořady jako UčíTelka, Odpoledka a škola doma. UčíTelka začala fungovat 16. března 2020, tedy 5 dní od uzavření škol a na kanálu ČT2 vysílala každý všední den až do 19. června 2020, znovu pak od 1. září. Na ČT :D probíhaly reprízy pořadu, když došlo k opětovnému uzavírání škol v březnu 2021. Odpoledka začala rovněž 16. března na ČT2 a vysílala denně po dobu tří měsíců. Škola doma běžela od 17. března 2020 na ČT1 dvakrát týdně a skončila po dvou měsících a dvaceti dílech.

Zatímco **UčíTelka** v podstatě nahrazovala vyučování na prvním stupni základních škol a byla zaštitěná odbornou garancí Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy a Národním pedagogickým institutem ČR, zbylé pořady nabízely spíše jen zběžnou podporu pro žáky vyšších tříd. Škola doma

opakovala učivo s žáky devátých tříd chystajících se na přijímací a Odpoledka poskytovala pásmo vzdělávacích pořadů pro žáky napříč celým druhým stupněm ZŠ.

Kromě terestrického vysílání ale televize přistoupila i k představení dalších formátů. Především urychlila vývoj ještě před pandemií připravovaného webového portálu ČT edu, nabízejícího učitelům, žákům i rodičům krátká výuková videa. ČT nazývá portál „první televizí pro školy a školáky“ a „největším portálem vzdělávacích videí v České republice“. Téměř tři tisíce videí je řazeno podle čtyř stupňů vzdělání a čtyřiceti předmětů od předškolní po středoškolskou výuku. Přímo pro ČT edu pak Česká televize natočila i dva čistě internetové pořady pro maturanty: Nebojte se matematiky a Dáme to!

Interaktivní formáty kombinující hry, videa a pracovní listy nabídl také weby z produkce ČT :D „Nenudím se doma“ a „Děčko vzdělává“. Distančnímu vzdělávání novou a zábavnou formou se nevěnovala jen Česká televize, ale i další subjekty. Jedním z nich byl zavedený vzdělávací program JSNS (dříve Jeden svět na školách) organizace Člověk v tísni. JSNS přizpůsobil své četné existující materiály distanční výuce –

žáci tak mohli zhlédnout filmy samostatně z domova, stejně jako vypracovat úkoly.

Dalším příkladem může být Divadlo NoD, které připravilo spolu s Národním pedagogickým institutem ČR projekt NoD Academy. Jednalo se o živě streamované masterclass natáčené přímo v karanténě uzavřeném divadle. Přenosy zůstaly přístupné i po živém vysílání a všech devatenáct vzniklých videí s poměrně širokým tematickým záběrem od logaritmů po historii hip hopu doplněno pracovními listy pro studenty a metodickými listy pro učitele.

Uzavření škol a nové potřeby distančního vzdělávání akcelerovaly nastartovaný proces **propojování lineárního televizního vysílání s online formáty**. O posílení vzdělávací funkce televize, ČT edu a nutnosti lepší komunikace s divákem mluvil generální ředitel České televize Petr Dvořák už v roce 2017. Teprve protikoronavirová opatření tyto pozvolné změny naplno uvedla v praxi a funkčnost nových formátů byla testována v reálném čase a extrémních podmínkách. Ty jasně ukázaly, nakolik je nastolený trend pro budoucnost nepostradatelný.

Školy, online výuka a využití audiovizuálního obsahu

Český vzdělávací systém a organizace školní výuky se na všech stupních v době pandemie covid-19 podrobily zásadní zkoušce odolnosti a flexibility. Kulturní sféra, instituce a organizace od divadel, přes kina až po muzea a galerie se jednoduše musely přizpůsobit dané situaci a omezením a z umění a kulturních aktivit se opět stala zbytná součást naší společnosti.

Nižší stupně škol se však ocitly v diametrálně odlišné situaci z jednoho prostého důvodu: vzdělání jako veřejný statek je legislativně ukotven jako povinnost státu. Ředitelé škol, učitelé a asistenti tak museli aktivně přistoupit ke skutečnosti, že je nutné - ze dne na den - výuku adaptovat na podmínky pandemických limitů a výuku stůj co stůj zajistit i bez přítomnosti žáků a učitelů ve školních budovách.

Terciární vzdělávání bylo omezeno vzhledem k věku studentů zdaleka nejméně, přestože například umělecké školy sváděly zásadní souboj o to, jakým způsobem nenahraditelnou osobní přítomnost studentů (dílny, praktika, natáčení na filmových školách) převést do online prostředí. Nejvýraznější dopad však zaznamenaly školy základní a střední, které musí výuku zajistit ze zákona. Ředitelé i učitelé museli přistoupit k vybudování zcela nového systému výuky s omezením v online prostředí.

V řádu týdnů tak vznikaly nové rozvrhy výuky a způsob vzdělávání se rozdělil v základu na tři oblasti - předtočené lekce (zejména pro 1. stupeň), živá online výuka a domácí úkoly nebo samostudium. Bez ohledu na typ distanční výuky konstatovalo podle výzkumu PAQ research 51 % učitelů, že jim výrazně přibýlo práce, 72 % procent z nich

konstatovalo, že je pro ně výuka v online prostředí více stresující. Hlavním důvodem byla zejména upadající a nesoustavná pozornost žáků. *(Zdroj)*

Největší výzvou na obou stranách online spojení pak byla digitální gramotnost, v níž byla patrná výrazná diskrepance zejména na straně učitelů. Příprava výuky znamenala především zápas s novými technologiemi (komunikační platformy, sdílená rozhraní pro úkoly a samostudium, hardwareové vybavení), stejně jako s již tak narušenou soustředěností žáků, které je v digitálním prostředí daleko těžší zaujmout a pozornost udržet.

Na řadě škol se projevila zásadní nedostatečnost a nepraktičnost výuky informatiky, která měla žáky a studenty na danou situaci připravit. Při online výuce se tak významná část zodpovědnosti ze zákona delegované státu přesunula na rodiče, případně zasáhla nízkopříjmové rodiny a výuka u více než deseti tisíc žáků neprobíhala vůbec. Děti především z nízkopříjmových rodin byly doslova odstřiženy od vzdělání. Mezi školami v jednotlivých regionech a městech tak vykristalizovaly rozdíly v připravenosti a celkové úrovni vzdělávání.

Stěžejním problémem výuky v pandemii ovšem nebyla digitální gramotnost učitelů a žáků, ale role školy jako prostředníka sociálních kontaktů a vazeb. Jak uvádí vzdělávací expert Tomáš Feřtek ve své esejí, „*nechuť části učitelů k digitalizaci, informacím z internetu a snaha zakázat mobility ve škole se obrátila až groteskně. Bez internetu, počítačů a mobilů by vyučování už rok neexistovalo. IT gramotnost žáků i učitelů se zvýšila skokem a těžko ji bude někdo do budoucna zpochybňovat. Ukázaly se ovšem*

limity online výuky a zásadní důležitost sociálních vztahů a vlastně školy jako takové. Tedy budovy, kde se lidé scházejí, komunikují spolu tváří v tvář. Místa chráněného před vnějším světem, kde je čas i fyzický prostor na hluboké poznávání. Tím ročním prožitkem byla silně zpochybněná představa školy budoucnosti, která je postavena jen na online kontaktu. Jak učitelé, tak žáci nestrádají nedostatkem informací, nedostatkem možností samostatné práce, ale nedostatkem sociálních kontaktů a interakcí.” (Zdroj)

Školy redukovaly výuku na naprosté minimum, distančně se vyučovaly pouze povinné předměty. Na projektové dny, volnočasové kolektivní aktivity, filmové kluby nebo přednášky hostů nebylo potřebné vybavení, zkušenosti ani čas.

Audiovizuální a filmová výchova dostala ve školách v tomto pohnutém období plně výzev prostor velmi málo či vůbec. Filmová výchova (např. v podobě programu CinEd) se uplatnila zejména v předmětech, kde poskytovala rozšíření a zpestření učiva (například dějepise nebo české literatury). Ve vybraných školách s dlouhodobou tradicí zapojení filmu do výuky dokonce studenti domácí projekce, rozbory a debaty sami vyžadovali. I to bylo zjevně důsledkem omezeného sociálního kontaktu a kulturní nabídky.

Tento regres filmově-výchovných aktivit byl paradoxní: přestože prokazatelně vzrostl objem konzumace audiovizuálních obsahů u mladých diváků, film jako součást výuky zaznamenal výrazný pokles. Život s filmem v online prostředí se přesunul k webinářům a vzdělávacím formátům, které si dokázaly vybojovat prostor k oslovení mladých lidí. Chyběla zásadní role učitele jako průvodce světem filmu a audiovize, který poskytuje cenné rady, jak si filmy vybírat, na co se soustředit, jak je analyzovat.

Samostatnou kapitolou byly Základní umělecké školy. Distanční výuka na ZUŠ a kurzy animace, režie nebo stříhové skladby byly realizovány z nadšení a zkušenosti filmových pedagogů. Zkušený pedagog Vladimír Beran v ZUŠ Police nad Metují například připravil pro své studenty video-návody pro vlastní filmovou tvorbu i ukázky z filmů k vývoji filmové řeči. Samotné natáčení dokumentárního filmu se ale posunulo až do prezenční podoby na školní rok 2021/2022. Tento přístup je nicméně v českém školním prostředí spíše výjimkou.

Změny ve vzdělávacím systému

Významným tématem, který rezonuje již několik let mezi odbornou veřejností, jsou **revize Rámcových vzdělávacích programů (RVP)**. Ty byly zavedeny v letech 2005 a 2007 jako systémová reforma vzdělávacího obsahu, která měla odstranit zastaralé osnovy a otevřít tak vzdělávání větší provázanosti a mezioborovosti. Zástupci škol tak dostali svobodu sestavit si Školní vzdělávací programy (ŠVP) jako mozaiku dle zaměření a potřeb jejich žáků a studentů.

Zastarávání systému vedlo zástupce příslušných úřadů v čele s Národním pedagogickým institutem (NPI) k přípravě procesu revize RVP, jež by měla přiblížit tyto rámce současným společenským nárokům a potřebám. Z různých zdrojů je patrné, že jsou revize odkládány z důvodů línosti, ale také s ohledem na systémovou paralýzu činnosti institucí v období pandemie.

I přes posouvání začátku celého procesu je zřejmé, že se změny v RVP odehrávají. Takzvaná malá revize RVP, tedy rozšíření výuky informatiky na základních školách od roku 2023, byla schválena a oznámena v době uzavření škol (únor 2021). [\(Zdroj\)](#) Obsah této revize nebyl dostatečně konzultován se vzdělávacími organizacemi a v odborných kruzích vzbudil značnou míru nevole. Změna se dotkla především výuky uměleckých předmětů a „výchov“, kam spadá také doplňující vzdělávací obor Filmová/audiovizuální výchova.

Chaotická úprava se dotkla především zavedených předmětů, jako je výtvarná a hudební výchova. Logické obavy se týkají zejména redukce hodinové dotace pro tyto i další předměty právě na úkor výuky informatiky. Ta by měla být

na prvním stupni přítomna v rozsahu jedné hodiny týdně v průběhu dvou let, na druhém stupni jednu hodinu týdně v každém ročníku. Jedná se o chvályhodný záměr, ovšem zavedený chaoticky, bez přípravy a v naprosto nevhodnou dobu.

Mnozí učitelé a zástupci škol mají s takto zásadní změnou velký problém: „*Vadí mi, že nám sebrali jednu hodinu v oblasti Umění a kultura. Bylo to uděláno naprosto neobdobně,*“ upozorňuje předseda Společnosti pro hudební výchovu a zástupce ředitelky na ZŠ a ZUŠ Jabloňová v Liberci Jan Prchal. [\(Zdroj\)](#) Vzhledem ke zkušenostem s „malou revizí RVP“ budí odsouvaný proces velké revize RVP značné obavy. Až v průběhu oficiálního zahájení velkých revizí bude zřejmé, nakolik půjde o komplexní a profesionálně připravenou změnu.

Dalším významným počinem v oblasti vzdělávání bylo schválení **Strategie vzdělávání 2030+**, strategického dokumentu, který nastavuje rámec rozvoje vzdělávacího systému v České republice. Dokument jasně definuje proměnu důrazu na kompetence žáků a studentů a zaměřuje se na témata, která by mohla pomoci rozvoji filmové a audiovizuální výchovy ve školách.

V propozicích strategie se mimo jiné uvádí: „*Důležité je kritické a odpovědné používání digitálních technologií při výuce i mimo ni. Vzdělávání bude zahrnovat informační a datovou gramotnost, komunikaci a spolupráci, mediální gramotnost, tvorbu digitálního obsahu, bezpečnost v on-line prostředí, ale i řešení problémů a kritické myšlení.*“ [\(Zdroj\)](#)

Všechny uvedené kompetence, stejně jako dovednosti, které by si měli žáci a studenti osvojit, mohou přispívat k rozvoji audiovizuální výchovy jako součástí informační a digitální gramotnosti. V současnosti se s audiovizuálním obsahem mladí lidé a diváci setkávají především v online prostředí. Uvědomělé diváctví v audiovizuálním světě se pak promítá také do kompetencí občanských: „*Podstatná je též mediální gramotnost, schopnost uvažovat o sobě, účinně nakládat s časem a informacemi, spolupracovat v týmech a disponovat povědomím o rozmanitosti a kulturních identitách v Evropě a ve světě.*“ (Tamtéž)

Ze schválení strategie ovšem není patrné, jakými způsoby a cestami může k naplnění cílů filmová a audiovizuální výchova, případně jiné výchovy ze vzdělávací oblasti Umění a kultura, přispět. Implementace a naplnění uvedené strategie tedy plně závisí na orgánech vzdělávacích či kulturních institucí, které za ně budou zodpovědné. „*Film a audiovize mohou být pro toto naplnění velmi vhodným nástrojem,*“ uvádí předseda Asociace pro filmovou a audiovizuální výchovu Pavel Bednařík.

11:00

Proměny oboru F/AV a dopad pandemie

Zmiňujeme-li zásadní výzvu v podobě pandemie a uzávěr u kulturních a vzdělávacích organizací, učitelů, žáků, studentů, diváků a návštěvníků, o to větší výzvou byl tento mimořádný stav pro aktéry v oblasti filmové a audiovizuální výchovy. Vedle chybějících diváků a účastníků (od festivalů, přes semináře, kurzy, dílny až po galerie a muzea) se musely tyto organizace a instituce potýkat s otázkami přežití - od redukce personálu a hrozby ztrát zaměstnání až po chybějící (nebo zpožděné) dotační programy.

Dotace a podpora na rok 2020 musela být vyúčtována za aktivity, které nebylo možné realizovat, případně jen omezeně. Ztráty zaměstnání či pracovní náplně byly řešeny v lepším případě změnou zaměření (dobrovolnická práce na hygienických stanicích, v nemocnicích), nebo přímo reorganizacemi - mnozí pracovníci kulturního a vzdělávacího sektoru se přeorientovali na zcela jiný typ práce. Někteří dočasně, jiní dlouhodobě.

Konkrétní proměny a adaptační procesy závisely na typu jednotlivých organizací a aktivit. Řada festivalů, mimo jiné MFDF Ji.hlava, Juniorfest, Academia Film Olomouc nebo České vize vytvořila kompletní online verzi jinak tradiční akce s jasnou dramaturgií, programem i „vsazením“ do daného města. Letní filmová škola a Zlín Film Fest (v náhradním termínu v září 2020) se konaly do období rozvolnění, zatímco jiné festivaly byly zrušeny, případně přesunuty na jiné období či následující rok.

Free Cinema rozběhla online filmový klub a pořádala své workshopy Jak vidět film a Jak stvořit film přes online platformu Zoom. Organizace pořádající kurzy musely svou činnost zásadně omezit. Spolek Ultrafun, který zajišťuje animační dílny například pro Muzeum Karla Zemana

nebo Divadlo Minor přišel o veškeré zakázky a musel čelit výpadku příjmů i příležitostí pro své lektory.

Pokusy o vytvoření video tutoriálů se neseťkal s úspěchem a až rozvolnění v květnu 2021 přineslo možnost navázání na předchozí práci a také přípravu oblíbených příměstských táborů. I díky pandemii tak spolek připravil tábory a dílny pro netradiční prostory, jako je Národní technické muzeum nebo Muzeum dopravy. Příměstské i klasické filmové tábory se ostatně staly letním fenoménem roku 2021 - jednalo se o první akce, které mohly proběhnout řádně, byť s hygienickými omezeními. Navíc pomohly často vyřešit chaotické léto a smysluplný program pro děti.

V obecné rovině zaznamenaly největší paralýzu činnosti stále instituce s vlastním prostorem (muzea, galerie, kina, knihovny), zatímco organizace a festivaly se dokázaly omezením přizpůsobit a reagovat na situaci omezením či úpravou své činnosti. Přesto se jednalo o bezprecedentní období, které ponese důsledky i v následujících letech. Bylo to však také období plné nových příležitostí, hledání inovativních cest a způsobů, jak si udržet věrné diváky i získat nové.

Aeroškola, pořadatel řady kurzů pro mladé diváky, příměstských i klasických táborů (Aertěk), přišla s online tvůrčími kurzy Nezatuhni! V těch zábavnou formou přes sociální síť testovala a rozšiřovala dovednosti svých žáků a studentů, ale i široké veřejnosti. Udržení kontaktu bylo tou nejdůležitější výzvou pro většinu aktérů na poli filmové a audiovizuální výchovy. Pro některé bylo toto neklidné období také příležitostí ke vzniku aktivit nových, jak uvádíme v následující kapitole.

Nové projekty, akce a aktivity

Důležitou součástí rozvoje oboru byly i v letech 2020 a 2021 aktivity Asociace pro filmovou a audiovizuální výchovu. I přes omezení vyplývající z pandemických opatření se podařilo realizovat řadu akcí a aktivit. V přesunutém zářijovém termínu Zlínského filmového festivalu se uskutečnil pátý ročník mezinárodní konference **Kino za školou**, který se zaměřil na témata klasifikace a přístupnosti filmů a také příklady dobré praxe práce s (mladým) publikem. Přítomnost zahraničních hostů probíhala v online režimu, čeští hosté se zúčastnili konference i festivalu osobně.

ASFAV také v obou letech udělila **Ceny Borise Jachnina**, které byly předány 19. června 2021 v rámci festivalu České vize v Ústí nad Orlicí. Ceny za dlouhodobý přínos získali pedagog a dokumentarista Rudolf Adler a metodička Tereza Czesany Dvořáková. Mezi pedagogy získali ocenění Alena Pěkná, Petra Peštová a Jaroslav Cinkl. Vedle tradičních ocenění rozběhla organizace v reakci na uzávěru online talkshow s hosty o otázkách filmové výchovy **Za školou s...**

Od roku 2021 Asociace rovněž realizuje projekt **Posílení oboru filmové a audiovizuální výchovy v ČR** s podporou Fondů EHP a Norska. Projekt, jehož výstupy budou představeny především v roce 2022, přinese zásadní zjištění o stavu oboru na českých základních a středních školách v podobě sociologického průzkumu. Ten navazuje na průzkum realizovaný Ministerstvem kultury v roce 2016 (výzkumný tým pod vedením Terezy Czesany Dvořákové) a umožní tak srovnat výsledky za nově sledované období.

Výzkumný tým projektu také přiblíží příklady dobré praxe v rámci monitoringu vybraných evropských zemí. Ty budou shrnuty v sérii článků a studií publikovaných na webu filmvychova.cz. V neposlední řadě je součástí projektu také série online kurzů pro učitele, které mají posílit dovednosti a zkušenosti učitelů při výuce filmu a audiovize. [\(Zdroj\)](#)

Další významnou aktivitou, která má přispět k rozvoji oboru, je tříletý výzkumný projekt agentury NIPOS-ARTAMA **Metodika a praxe audiovizuální výchovy pro učitele a lektory**. V rámci projektu vznikají dva zásadní výstupy, které by měly pomoci rozvoji oboru. Metodika filmové/audiovizuální výchovy bude podkladem pro přípravu učebních materiálů pro jednotlivé typy základních a středních škol. Druhý výstup, oborová mapa, přinese první komplexní databázi subjektů zahrnující školy, pedagogy, organizace, instituce i jednotlivce, kteří se filmové a audiovizuální výchově věnují.

NIPOS-ARTAMA se v gesci odborného garanta Jiřího Fojerjta stává jednou z klíčových institucí, která napomáhá systematickému rozvoji oboru. Vedle partnerství v projektu "Posílení oboru filmová/audiovizuální výchova v ČR" se věnuje především monitoringu a mapování nezávislé a amatérské tvorby a pořádání odborných seminářů a konferencí se zaměřením na umělecké vzdělávání.

Novou aktivitou organizace je také obnovení tradice festivalu nezávislé a amatérské tvorby, pořádaného dříve

v Blansku pod názvem Zlaté slunce. Nově byl festival pod názvem **České vize** přesunut do Ústí nad Orlicí (v roce 2020 proběhl online), kde navázal na tradici přehlídek nezávislé tvorby v prostorách Roškotova divadla. První (hybridní) ročník přehlídky představil soutěže rozdělené podle věkových kategorií (Nové vize, Mladé vize, České vize), ale také sérii odborných programů zaměřených na metodiku a rozvoj dovedností mladých diváků.

Další iniciativou a kreativním prostorem pro audiovizuální výchovu a kreativitu je nově vznikající **Krutónpolis**, který spadá do spektra aktivit organizace Krutón, z. s. Vedle Young Film Festu, celoevropského festivalu tvorby mladých tvůrců ve věku 8 až 15 let, Krutónpolis realizoval v roce 2021 také první ročník konference **Visegrad Young Film Days**. Odborníci ze zemí Visegrádského prostoru se formou (online) panelových diskusí a masterclass zaměřili na roli rodičů v procesu audiovizuální výchovy.

Podpora F/AV

V předchozích publikacích jsme pravidelně referovali o podpoře oboru ze strany jednotlivých státních institucí. Tato podpora se v předchozích dvou letech stabilizovala, odpovědnost za financování aktivit a projektů filmové výchovy převzal téměř výlučně Odbor médií a audiovize Ministerstva kultury ČR. V roce 2020 činila podpora tohoto odboru projektům v okruhu Filmová výchova 4 655 000,- Kč, v roce 2021 to byly 4 760 000,-.

I přes veškerá jednání se dosud nepodařilo znovu zařadit samostatný (zrušený) okruh Filmová/audiovizuální výchova do krátkodobé koncepce Státního fondu kinematografie. Fond tedy i nadále v rámci dvouletého období podporuje přehlídky a festivaly s industry programem zaměřeným na rozvoj filmové výchovy a gramotnosti a činnost Asociace pro filmovou a audiovizuální výchovu, z.s.

Zapojení jakékoliv organizační jednotky vzdělávacího sektoru, případně samotného Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy, je stále v nedohlednu. Nezáměr státních orgánů o celý obor a jasné rozdělení kompetencí - tedy nikoliv pouze financování konkrétních aktivit - pokračuje i nadále. Jedinou změnou je příslib zapojení zástupců ASFAV do pracovních orgánů připravujících revize RVP, jejichž spuštění je naplánováno na podzim 2021.

V předchozí kapitole jsme zmiňovali četné výzvy politikům, úředníkům, ale i učitelům ke změně myšlení a přístupu v době post-covidové. Pandemie byla mnohými vnímána jako příležitost k proměně, jako možnost využít maximum z mimořádné situace. Se strukturální podporou a pomocí přišla vedle národních ministerstev (např. výzvy Covid Kultura) také Evropská komise.

Ambiciózní Fond obnovy měl členskými zeměmi pomoci překlenout nikoliv jen samotnou kritickou situaci a finanční depresi, ale také podpořit a posílit proměnu společnosti v zapojení inovací a udržitelnosti. Svoboda definování těchto pojmů vedla v českém politickém prostředí k náhodnému sběru podnětů, které připomínaly spíše látání děravého rozpočtu než pobídku ke kvalitativní proměně kulturních a kreativních odvětví, vzdělávání nebo digitalizace.

Krátce po oznámení záměrů alokovat jednotlivé částky do betonu a asfaltu reagovali zástupci kulturních asociací a spolků výzvou #zakreativnicesko. Úzká koordinace s Ministerstvem kultury i samotným ministrem, tlak na vládu a informační kampaň vedly k přehodnocení škrťů a alokování částky 8,1 miliardy Kč na kulturní a kreativní odvětví. Konkrétně by se tato částka měla promítnout do systémových změn, jako je například transformace Státního fondu kinematografie na Fond audiovize.

Evropský kontext

V závěru studie bychom rádi alespoň krátce zmínili vývoj v oblasti audiovizuální výchovy v evropském kulturním a vzdělávacím prostoru. Je pochopitelné, že většina aktivit vzniká na základě podpory v programu Kreativní Evropa, která se zaměřuje na propagaci a financování mezinárodních iniciativ. Vzhledem k pandemii covid-19 došlo k prodloužení s přípravou a schválením nového programového rámce, který přináší řadu systémových novinek pro léta 2021-2027. Nicméně program Kreativní Evropa v tomto novém období rozdělí rekordní částku 2,44 miliardy eur.

Program podpory zůstává nadále rozdělen na tři části – MEDIA, Kulturu a mezioborovou část. Část MEDIA, která podporuje audiovizuální průmysl, je pro následující období rozdělena do tzv. clusterů, mezi něž patří Content, Business, Audience a Policy Support. V třetím z nich (Audience) je ukotvena podpora projektů Práce s publikem a filmové výchovy. Mezi priority programu patří kromě tradičních (inovativnost, zvýšení zájmu o evropská audiovizuální díla, celoevropský dopad) také nové priority, kam spadá inkluзивita, udržitelnost nebo oslovení nových, nikoliv výhradně mladých diváků evropských děl.

V současnosti rovněž dobíhají projekty podpořené v minulém období programu Kreativní Evropa - v českém prostředí se jedná zejména o projekt **KineDok**, který poskytuje servis a dokumentární filmy pro pořádání projekcí v netradičních místech a prostorách. Dalším projektem s dlouhodobou podporou je portál DAFilms, který od října 2021 připravuje samostatnou sekci DAFilms Junior pro mladé diváky.

V návaznosti na činnost pracovní skupiny, která v roce 2015 připravila první a jedinou komplexní metodiku filmové výchovy (*Framework for Film Education*), pod vedením BFI vznikl projekt, který rozvíjí a připravuje konkrétní implementaci této metodiky. Pod názvem **From Framework to Impact** pořádají členové iniciativy sérii odborných setkání, které definují možnosti využití této metodiky.

V říjnu 2020 tak proběhl v online prostředí seminář, který spojil experty z většiny evropských zemí, aby definoval jasné a konkrétní cíle politik filmové výchovy. Součástí odborného setkání byla také výzva k vytvoření video-anket s otázkami „Co pro Vás znamená film?“ a „Co je filmová výchova a proč ji potřebujeme?“. Z přihlášených příspěvků získala první a druhé místo také video-anketa Asociace pro filmovou a audiovizuální výchovu.

Videa jsou dostupná zde:

<https://www.youtube.com/watch?v=uPzBHLJ3viQ&t=37s>

<https://www.youtube.com/watch?v=pOefJWe2YeI>

Evropský kontext českých aktivit v práci s publikem, filmové a audiovizuální výchově je podstatný mimo jiné proto, že propojuje aktéry napříč jednotlivými zeměmi. Dalším důvodem je také poměrně vysoký objem prostředků určených na projekty v uvedené oblasti, ať už se jedná o Fond obnovy nebo samotné dotační programy Kreativní Evropa - MEDIA. Řada organizací i institucí se zatím nenaučila využívat potenciálu, který finanční pobídky a mezinárodní spolupráce nabízejí. Období online konferencí, seminářů a školení v průběhu uzávěr ovšem mnohé přesvědčilo, že tato spolupráce nemusí být složitá a organizačně náročná.

Závěr

Z uvedených kapitol, kde jsme se snažili postihnout jednotlivé aspekty filmově-výchovných projektů, iniciativ, organizací a způsobů práce s publikem, je patrné, že oba sektory audiovizuální a vzdělávací prošly celosvětově zatěžkávací zkouškou. Při bližším pohledu na vzpamatovávající se ekonomiku, probouzející se společenský a kulturní život se mohou dopady této zkoušky jevit jako zanedbatelné. V dlouhodobé perspektivě se však bezesporu ocitáme uprostřed hluboké transformace, jejíž vyústění stále není patrné.

Proměňují se divácké návyky většiny z nás, proměňují se přístupy jednotlivců, organizací i institucí. Někteří přijali pandemické období let 2020 a 2021 jako vychýlení z rutinního provozu, jiní jako příležitost k reflexi a proměně přístupu. U některých se jedná o kombinaci obojího. Jedno je však jisté - návrat k normálu není možný a snad ani žádoucí.

Již nyní jsme svědky fundamentální proměny kulturního i vzdělávacího sektoru, přístupu k výuce a vzdělávání, stejně jako výroby, distribuce a konzumace audiovizuálního obsahu. Mnohé problémy (nelegální stahování, frontální, na informacích založená výuka) se ještě prohloubily a nejsou systematicky řešeny, jiné se rýsují společně s procesy, které vyústily v překotné zavedení informatiky do škol v době pandemie.

Stále více se ukazuje jako nezbytná spolupráce, síťování a propojování a výměna informací a zkušeností. Bez nich nebude možná být nepatrná změna v přístupu a prosazení filmové a audiovizuální výchovy nejen do škol, ale také do obecného kulturního povědomí mezi učiteli, politiky, úředníky i samotnými rodiči. V tomto ohledu nás čekají ještě velké výzvy. Některé představené projekty a přístupy v této publikaci vzbuzují střízlivou naději.

Profily autorů

Pavel Bednařík

Pavel Bednařík působí jako lektor, dramaturg, pedagog a konzultant v oblasti audiovizuální výchovy a historie filmu od roku 2007. V průběhu své profesní kariéry působil jako umělecký ředitel Letní filmové školy a Asociace českých filmových klubů, pedagog na FF UP v Olomouci, FAMU nebo ateliéru Audiovizuální tvorby na FMK UTB ve Zlíně. Je členem evropské expertní pracovní skupiny Film Literacy Advisory Group nebo grantovým expertem MKČR a EACEA. Publikuje v časopisech a odborných periodících, spolupracuje mimo jiné s festivaly Zlín Film Fest, Jeden svět, MFDF Ji.hlava, Letní filmová škola nebo Juniorfilmfest. Od roku 2019 je předsedou Asociace pro filmovou a audiovizuální výchovu a manažerem projektu Posílení oboru F/AV v ČR.

Tereza Domínová

Tereza Domínová působí jako publicistka a odborná konzultantka ve filmové akvizici. Texty o zahraniční kinematografii přispívá do internetového deníku *A2larm* a magazínu *Heroine*. Věnuje se rovněž filmovému marketingu a spolupracuje s festivalem MFDF Ji.hlava a Asociací pro filmovou a audiovizuální výchovu. Do roku 2020 zastávala pozici produkční a marketingové manažerky pro českou home video distribuci studia Paramount. V minulosti působila jako lektorka filmové-výchovných kurzů na prvním stupni základní školy a účastnila se projektu ověřování metodického vedení sítě asistenta pedagoga pro Člověk v tísni.

Seznam zdrojů

České

Aust, Ondřej. České televize uvažují o společné video-platformě. Mediář [\[online\]](#).

Co dělat, když Netflix vítězí: Proměny diváků během pandemie a po ní. Letní filmová škola [\[debata online\]](#).

bEDUin: Čtyři z pěti učitelů pracovali během distanční výuky více, než za běžného chodu škol [\[online\]](#).

Bláhová, Jindřiška. Prostě si počkám. Jak pandemie (ne) změnila českého diváka, o kterého se vede nový boj. Respekt [\[online\]](#).

Bláhová, Jindřiška. Gauče nad kiny nevyhrají. Respekt [\[online\]](#).

Dedera, Milan. Návštěvnost kin klesla o miliony. Statistika a my [\[online\]](#).

Feřtek, Tomáš: Stav českého školství na jaře roku 2021. Ani dobré, ani špatné? a2larm/EDUin [\[online\]](#).

Fryč, Jindřich a kol. Strategie vzdělávací politiky České republiky do roku 2030+. Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, Praha 2020. [\[online\]](#).

Gleichová, Tereza: Téměř pětina základních škol ztrojnásobí počet hodin informatiky. ČT24 [\[online\]](#).

Hronec, I., Kashcheeva, D., Flígl, J. Třeba nakonec narostou křídla / rok 2020 v kinematografii. Cinepur [\[online\]](#).

Jetmar, Jakub. Češi objevují předplatné filmů a seriálů pozvolna. Mediář [\[online\]](#).

Jetmar, Jakub. Nabídka filmových předplatných v Česku roste. Mediář [\[online\]](#).

Kollár, Petr. Opustí lidé Netflix? Jeho šéf odhalil svůj pohled na svět po pandemii. Filmtoro [\[online\]](#).

Lidé sledují televizi nejvíce za posledních 17 let. Očekává se její posílení v inzerci. Marketing & Media [\[online\]](#).

Sladký, Pavel. Sčítání malých úspěchů covidu navzdory. Rok 2020 v české kinematografii. ČT Art. [\[online\]](#).

Studie Českého statistického úřadu o využívání online platform. ČSÚ. [\[Tabulka1, Tabulka 2, Tabulka 3\]](#).

Svoboda, Martin. Kino, nebo internet? Dok.revue [\[online\]](#).

Vyskočil, Tomáš. Netflix rostl nejméně za 8 let, přesto má téměř 210 milionů předplatitelů. Filmtoro [\[online\]](#).

Zelenka, Filip. Streamovací služby prolomily rekordní hranici miliardy předplatných. E15 [\[online\]](#).

Vše o aktuálních revizích Rámcových vzdělávacích programů: <https://revize.edu.cz/>.

Zahraniční

Dare To Stream. A comprehensive guide to the current generation of subscription streaming services vying for consumer dollars. Fifth Edition. August 2021. Variety VIP+ [\[online\]](#).

Cultural and creative sectors in postCOVID-19 Europe. Kreativní Evropa [\[online\]](#).

Coronavirus and the European film industry. European Parliament [\[online\]](#).

Vlissing, Etan. Ted Sarandos Sees Film, TV Consumption Returning to “Normal” as Pandemic Restrictions Lift. The Hollywood Reporter [\[online\]](#).

Adresář organizací 2021

INSTITUCE

Ministerstvo kultury ČR / Ministry of Culture

Odbor médií a audiovize / Media and Audiovisual Department
Blanka Bartíková, koordinátorka / coordinator
blanka.bartikova@mkcr.cz / 729 726 215 / www.mkcr.cz

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy ČR / Ministry of Education

Odbor kurikula všeob. vzdělávání
Jaroslav Fidrmuc, ředitel odboru / Dpt. director
jaroslav.fidrmuc@npicr.cz / 274 022 301 / www.msmt.cz

Národní filmový archiv / National Film Archive

Oddělení filmové výchovy / Film Education Dpt.
Ariana Horáčková, koordinátorka / coordinator
ariana.horackova@nfa.cz / 778 522 729 / www.nfa.cz/vzdelavani

Národní pedagogický institut / National Institute for Education

Vzdělávací obor Umění a kultura, Mediální výchova, ZUŠ
Markéta Pastorová, vedoucí odboru / head of department
marketa.pastorova@npi.cz / 737 513 537 / www.npi.cz

NIPOS - ARTAMA

obor Filmová výchova / Film Education Dpt.
Jiří Forejt, odborný garant / expert
forejt@nipos-mk.cz / 723 744 883 / www.nipos-mk.cz

Ústav pro studium totalitních režimů /

The Institute for the Study of Totalitarian Regimes

semináře pro učitele a studenty / seminars for teachers and students
Jaroslav Pinkas, metodik, lektor / methodist, educator
jaroslav.pinkas@ustrcr.cz / 725 108 537 / www.dejepis21.cz

ORGANIZACE

Aeroškola

Společnost pro podporu a rozvoj kina Aero, z.s.
Martin Peroutka, hlavní koordinátor / main coordinator
martin.peroutka@aeroskola.cz / 702 075 417 / www.aeroskola.cz

Aertěk / Aertek Summer Camp

Společnost pro podporu a rozvoj kina Aero, z.s.
Miroslav Velš, hlavní koordinátor / main coordinator
mirek.vels@kinoaero.cz / 774 568 015 / www.aertek.cz

Anima Roztoč

Sdružení Roztoč, z. s.
Jitka Tichá, vedoucí organizace / head of the organisation
jitka.ticha@roztoc.cz / 775 889 941 / www.roztoc.cz

Animánie

Animánie, z.s.
Vitouš Voráček, koordinátor, lektor / coordinator, educator
voracek@animanie.cz / 601 565 743 / www.animanie.cz

Animuj.cz

Karolína Čížková, šéfredaktorka / editor-in-chief
cizkovakarolina@animuj.cz / www.animuj.cz

Asociace českých filmových klubů, z.s. / Association of Czech Film Clubs

Program CinEd
Eva Spilková, koordinátorka projektu / project coordinator
eva.spilkova@acfk.cz / 604 274 580 / www.cined.cz

Asociace pro F/AV / Association for Film and Audiovisual Education

Asociace pro filmovou a audiovizuální výchovu, z.s.

Pavel Bednařík, předseda / chairman

pavel.bednarik@asociacefav.cz / 605 844 090 / www.filmvychova.cz/cz/asfav

APK

Asociace provozovatelů kin, z.s. / Association of Cinemas

Martin Pošta, předseda / chairman

martinposta@kinosneznik.cz / 777 482 666 / www.prokina.cz

Centrum dokumentárního filmu / Centre of Documentary Film

DOC.DREAM services, s.r.o.

Šimon Bauer, ředitel / director

simon@c-d-f.cz / 774 101 658 / www.c-d-f.cz

Centrum uměleckých aktivit / Centre for Arts

Centrum podpory uměleckých aktivit - IMPULS Hradec Králové

Martina Erbošová, ředitelka / director

reditelka@impulzhk.cz / 775 618 414 / www.impulshk.cz

Cinergy

PROCINE, z.s.

Radka Weiserová, zakladatelka / founder

radka@cinergy.cz / 603 712872 / www.cinergy.cz

DAFilms.com

Doc Alliance Films

Diana Tabakov, výkonná ředitelka / executive director

tabakov@dafilms.com / 604 214 295 / www.dafilms.cz

EDUin, Informační centrum o vzdělávání

EDUin, o. p. s.

Jan Dolínek, výkonný ředitel / executive director

honza.dolinek@eduin.cz / 724 825 933 / www.eduin.cz

Filmový uzel / Film Nod Zlín

Kudlovské ateliéry, o.p.s.

Lukáš Sušila, výkonný ředitel / executive director

susila@filmovyuzel.cz / 602 620 801 / www.filmovyuzel.cz

Free Cinema

Free Cinema Pofiv, o.p.s.

Alexandra Forejtová Lipovská, ředitelka společnosti / executive director

alexandra@freecinema.cz / 720 422 086 / www.freecinema.cz

Jeden svět na školách / One World at Schools ČR

Člověk v tísni, o.p.s.

Kateřina Suchá, koordinátorka projektu / project coordinator

katerina.sucha@jsns.cz / 777 787 911 / www.jsns.cz

Kancelář Kreativní Evropa – MEDIA / Creative Europe Desk CZ - MEDIA

Daniela Staníková, ředitelka / director

daniela.stanikova@kreativnievropa.cz / 770 110 292 / www.kreativnievropa.cz

KineDok

Institut dokumentárního filmu / Institute of Documentary Film

Ivana Formanová, manažerka projektu / project manager

formanova@dokweb.net / 721 868 652 / www.kinedok.net/cs

Kino Art pro školy

Kino Art

Kristýna Malíková, koordinátorka / coordinator

skolni@kinoart.cz / 602 589 491 / www.kinoart.cz/cs/skoly

Krutónfilm

Krutón, z.s.

Filip Kršiak, předseda / chairman

filip@krutonfilm.cz / 602 287 633 / www.krutonfilm.cz

Krutónpolis

Krutón, z.s.

Sabina Solníčková, výkonná ředitelka / CEO

sabina@krutonfilm.cz / 721 786 044 / www.krutonpolis.cz

Muzeum Karla Zemana / Karel Zeman Museum

vzdělávací programy / education programmes

Lenka Lukáčková, manažerka provozu / operations manager

lenka.lukackova@muzeumkarlazemana.cz / 724 341 091 / www.muzeumkarlazemana.cz

My Street Films

Doc Air, z.s.

Viktória Hozzová, koordinátorka projektu / project coordinator

viktoria@mystreetfilms.cz / 608 666 007 / www.mystreetfilms.cz

Národní filmové muzeum / NaFiLM: National Film Museum

NaFiLM, z.s.

Adéla Mrázová, manažerka projektu / executive director

adela.mrazova@nafilm.org / 603 195 998 / www.nafilm.org

Post Bellum

Post Bellum, o.p.s.

Magdaléna Benešová, vedoucí projektu / project manager

magdalena.benesova@postbellum.cz / 777 268 183 / www.postbellum.cz

Sladovna Písek

Sladovna Písek, o.p.s.

Tomáš Novotný, galerijní pedagog / gallery lecturer

tomas.novotny@sladovna.cz / 733 623 929 / www.sladovna.cz

Veřejný sál Hraničář

Veřejný sál Hraničář, spolek

Aleš Loziak, ředitel / director

reditel@hranicar-usti.cz / 777 779 001 / www.hranicar-usti.cz

Studio Scala

kurzy animace, tábory / animation workshops, film camps

Martina Chaloupková, koordinátorka / coordinator

animace@kinoscala.cz / 728 540 689 / www.studioscala.cz

Ultrafun, z.s.

workshopy filmové tvorby / filmmaking workshops ČR

Pavla Šnajdarová, koordinátorka / coordinator

pavla.snajdarova@gmail.com / 604 944 923 / www.ultrafun.eu

Další organizace najdete na stránkách: www.filmvychova.cz/organizace

FESTIVALY

3KinoFest

3KINO z.s.

Vavřinec Menší, ředitel festivalu / festival director

vavrinec@3kino.cz / 739 334 574 / www.3kino.cz

Academia Film Olomouc

Filozofická fakulta Univerzity Palackého

Jakub Ráliš, ředitel festivalu / festival director

ralis@afo.cz / 774 325 132 / www.afo.cz

A-filmteensfest / International Online Children and Youth Film Festival

Adonai for People o.p.s. / Sunfilms s.r.o.

Zuzana Dražilová, ředitelka festivalu / festival director

zuzana@teenfilmfest.cz / 603 822 181 / www.afilmteensfest.com

Anifilm

ANIFILM, spol. s r. o. | Občanské sdružení pro podporu animovaného filmu z. s.

Kateřina Zajícová, výkonná ředitelka / executive director

katerina.zajicova@anifilm.cz / 776 191 399 / www.anifilm.cz

BRNO16

TIC BRNO, příspěvková organizace
Milan Šimánek, ředitel festivalu / festival director
simanek@kinoart.cz / www.brno16.cz

České vize

NIPOS a Klubcentrum Ústí nad Orlicí
Jiří Forejt, programový ředitel / program director
forejt@nipos.cz / 723 744 883 / www.ceskevize.cz

Dny evropského filmu

EUROFILMFEST s.r.o.
Barbora Golatová, ředitelka / festival director
info@eurofilmfest.cz / 603 844 811 / www.2021.eurofilmfest.cz

Elbe Dock

Bujón s.r.o., Krutón, z. s.
Barbora Brnická, výkonná ředitelka / executive director
barbora@elbedock.cz / www.elbedock.cz

Festival Animácie

Animácie, z.s.
Vitouš Voráček, koordinátor, lektor / coordinator, educator
voracek@animanie.cz / 601 565 743 / www.animanie.cz

Festival Malé oči / Tiny Eyes Festival

Pro-OKO, z.s.
Kristina Chrvatová, koordinátorka / coordinator
kristina@aerofilms.cz / 777 567 412 / www.facebook.com/maleoci

Finále Plzeň

Film Servis Plzeň s.r.o.
Eva Veruňková Košařová, ředitelka festivalu / festival director
eva.kosarova@festivalfinale.cz / 603 995 119 / www.festivalfinale.cz

Jeden svět

Člověk v tísni, o.p.s.
Ondřej Kamenický, ředitel festivalu / festival director
ondrej.kamenicky@jedensvet.cz / www.jedensvet.cz

Juniorfest / IFF for Children and Youth

Juniorfest, z. s.
Michal Šašek, výkonný ředitel / executive director
sasek@juniorfest.cz / 602 697 596 / www.juniorfest.cz

Letní filmová škola Uherské Hradiště

Asociace českých filmových klubů, z.s. / Association of Czech Film Clubs
Radana Korená, ředitelka festivalu / festival director
radana.korena@lfs.cz / 724 335 937 / www.lfs.cz

Marienbad Film Festival Mariánské lázně

Marienbad Film, z. s.
Zuzana Stejskalová, ředitelka festivalu / festival director
zuzana@marienbadfilmfestival.com / 606 266 714 / www.marienbadfilmfestival.com

MFDF Ji.hlava / Ji.hlava IDFF

DOC.DREAM services s. r. o. /
DOC.DREAM – Spolek pro podporu dokumentárního filmu
Marek Hovorka, ředitel festivalu / festival director
marek@ji-hlava.cz / 728 469 725 / www.ji-hlava.cz

Noir Film Festival

Ekofest, z. s.
Vít Grigartzik, výkonný ředitel / executive director
vitek@noirfilmfestival.cz / www.noirfilmfestival.cz

PAF

PAF, z. s.
Alexandr Jančík, ředitel festivalu / festival director
alexandr@pifpaf.cz / 732 475 173 / www.pifpaf.cz

Pražský filmový kufr / Prague Film Suitcase Fest

Dům dětí a mládeže Praha 6

Markéta Vondrášková, programová ředitelka / programmer

marketa.vondraskova@gmail.com / 775 551 542 / www.prazskyfilmovykufr.cz

Serial Killer

Telepunk s. r. o.

Kamila Zlatušková, ředitelka festivalu / festival director

kamila@serialkiller.tv / 731 433 442 / www.serialkiller.tv

Visegrad Young Film Days

Krutón, z.s.

Mária Moťovská / koordinátorka projektu / project coordinator

maria@youngfilmfest.cz / 703 401 271 /

www.youngfilmfest.cz/visegrad-young-film-days

Young Film Fest

Krutón, z.s.

Mária Moťovská / koordinátorka projektu / project coordinator

maria@youngfilmfest.cz / 703 401 271 / www.youngfilmfest.cz

Zlín Film Festival

FILMFEST, s.r.o.

Markéta Pášmová, umělecká ředitelka / art director

marketa.pasmova@zlinfest.cz / 725 051 432 / www.zlinfest.cz

Další festivaly najdete na stránkách ASFAV: www.filmvychova.cz/festivaly

ŠKOLY

FAMU - Filmová akademie múzických umění

Alice Růžičková, vedoucí Katedry dokumentu / Head of department

alice.ruzickova@famu.cz / 605 110 903 / www.famu.cz

Katedra filmových studií FF UK / Department of Film Studies FF UK

Kateřina Svatoňová, vedoucí katedry / head of department

katerinasvatonova@gmail.com / 606 447 053 / <https://kfs.ff.cuni.cz/cs/>

Podrobný přehled škol najdete na stránkách: www.filmvychova.cz/skoly

DISTRIBUČNÍ SPOLEČNOSTI

Asociace českých filmových klubů / Association of Czech Film Clubs

Asociace českých filmových klubů, z.s.

Jan Jílek, koordinátor distribuce / aquisition manager

jan.jilek@acfk.cz / 725 017 310 /

Artcam Films

Artcam Films s.r.o.

Vít Schmarc, ředitel / CEO

vit.schmarc@artcam.cz / 777 677 049 / www.artcamfilms.cz

Aerofilms

Aerofilms s.r.o.

Ivo Andrle, ředitel / CEO

ivo.andrle@aerofilms.cz / 224 947 566 / www.aerofilms.cz

Film Europe

Film Europe s.r.o.

Ivan Hronec, ředitel / CEO

info@filmeurope.cz / 605 264 090 / www.filmeurope.cz

Pilot Film

Pilot Film, s.r.o.

Johana Hořejší, koordinátorka distribuce / aquisition manager

johana@mimesis.cz / 728 130 224 / <http://pilot-film.cz/>

Veškeré kontakty, aktuální informace, novinky a články k filmové a audiovizuální výchově najdete na stránkách www.filmvychova.cz.

KREATIVNÍ EVROPA

Kreativní Evropa je program EU na podporu kinematografie a kulturních a kreativních odvětví.

Cílem programu Kreativní Evropa s celkovým rozpočtem 2,44 mld. EUR (období 2021-2027) je vytvořit jednotný rámec pro financování projektů v oblasti scénických umění, výtvarného umění, nakladatelství a literatury, filmu, televize, hudby, mezioborového umění, kulturního dědictví a videoher, maximálně využít synergii mezi různými sektory a zvýšit tak účinnost poskytované podpory.

Program Kreativní Evropa se skládá ze tří částí:

- část MEDIA – podpora evropské kinematografie a audiovizuálního průmyslu
- část Kultura – podpora mezinárodních projektů v oblasti kulturních a kreativních odvětví
- mezioborová část – podpora zpravodajských médií a podpora inovativních projektů

Kreativní Evropa a podpora filmové výchovy a práce s publikem

Výzva je určena pro:

- projekty zvyšující znalost a zájem publika o evropská audiovizuální díla (včetně programů o filmovém dědictví)
- projekty zahrnující významný podíl (min. 50 %) evropských filmů a audiovizuálních děl
- projekty s celoevropským dosahem zahrnující min. 5 členských zemí programu Kreativní Evropa MEDIA

Aktuální uzávěrka: 5. 10. 2021

Žadatelům o podporu z programu je k dispozici síť informačních a servisních kanceláří Creative Europe Desk (Kanceláře Kreativní Evropa) se zastoupeními v každé členské zemi.

www.kreativnievropa.cz

www.ec.europa.eu/creative-europe

Co-funded by
the European Union

Creative
Europe
MEDIA

**Kina. Školy. Učitelé.
Experti. Organizace. Instituce.**

**Mapujeme filmovou
a audiovizuální výchovu.**

Zapojte se!

Výzkum NIPOS za podpory MK ČR.

Učíš na základní nebo střední škole?
Máš zájem učit film?
Chceš film zapojit do výuky?
Potřebuješ tipy a triky, jak učit lépe?

Registruj se na online kurzy filmové výchovy!

